

Gorenjec

List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Uredništvo in uprava, Strossmayerjev trg 1
Tel. št. 73.

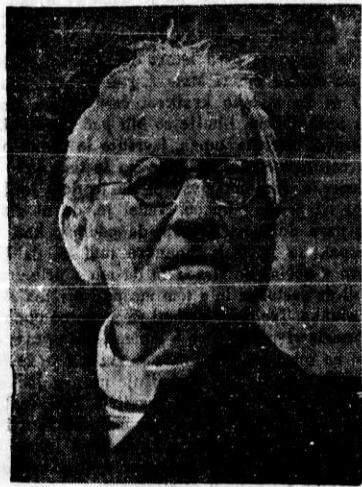
Leto XXI.

Št. II.

Kranj, 13. marca 1937.

Izhaja vsako soboto.
Naročnilna: celoletno 40.- Din, poletno 20.- Din,
četrtletno 10 Din.

† Prelat Tomo Zupan

Preporodu od prvega katoliškega shoda do danes z generalnim vikarijem in stolnim proštom Ignacijem Nadrahom na čelu.

Prevažno Tomo Zupanova delo je bila skrb za narodno obrambo. Bil je ustanovitelj in prvi predsednik Družbe sv. Cirila in Metoda. Od 1. 1885 do 1906 ji je posvečal svoje lepe zmožnosti in moči. Pomen Tomo Zupanovega delovanja ni samo v tem, da smo tedaj dobili prve slovenske šole v Trstu, v Gorici, Korminu, v Ljubljani itd. ampak da se je narodna zavest vzbudila po vsem obmежnem krajih in da smo pozneje prav s Primorskega dobili toliko izbornih kulturnih delavec in pisateljev.

Tomo Zupan je bil tudi vsa leta priznan slovenec. Vzorni so njegovi potopisi v Zgodnjem Danici. Ko je bil sam uredniček „Danice“ je list objavil mnogo spisov, ki imajo stalno vrednost, n. pr. Vrhovnikov cerkveno-zgodovinski spisi. Zlasti si je pa zagotovil častno mesto med „Prešernovci“: njegova knjiga „Prešernova Lemka“ ni le pravi biser kot nedosežna slika duše blage Prešernove sestre, ampak tudi najpopolnejši opis pesnikovega zasebnega življenja, ki bo izbornu služil vsem Prešernovim življenje-pisem.

Ohranil je čudovito svečost in prisotnost duha prav do poslednjih dni.

Svojo bogato knjižnico, v kateri so nekatere redkosti, je zapustil ljubljanski licealni kujžnici. Svoj gradič na Okroglem je volil Domu slepih, sam pa je sklenil, da pojde počivati v Ljubljano k sv. Križu, kjer je imel že dolg časa pripravljeno grobno.

Tomo Zupan je bil v mašnika posvečen 14. marca 1865. Tedaj so praznovali god sv. Cirila in Metoda 9. marca. Tomo Zupan je bil torej posvečen osmini praznika slovenskih apostolov. V spomin prihoda naših blagovestnikov na zahod so se v velikem jubilejnem letu 1865 prirale svečanosti, zlasti romanje na Velegrad. Med slovenskimi romarji je bil novomašnik Tomo Zupan. Na Metodovem grobu je v njem dozorel sklep, da bo posvetil svoje življenje po zgledu svetih slovenskih apostolov delu za narod.

Tomo Zupan je bil v mašnika posvečen 14.

marca 1865. Tedaj so praznovali god sv. Cirila in Metoda 9. marca. Tomo Zupan je bil torej posvečen osmini praznika slovenskih apostolov.

V spomin prihoda naših blagovestnikov na

zahod so se v velikem jubilejnem letu 1865 prirale svečanosti, zlasti romanje na Velegrad.

Med slovenskimi romarji je bil novomašnik Tomo Zupan. Na Metodovem grobu je v njem do-

zorel sklep, da bo posvetil svoje življenje po

zgledu svetih slovenskih apostolov delu za na-

rod.

Do leta 1867 je ostal Tomo Zupan prefekt v Alojzjevišču. Ta čas je napravil bogoslovni izpit za veroučitelja na srednjih šolah; obenem pa je zasebno študiral slavistiko in napravil tudi izpit na Dunaju pri Miklošiču. Od 1. 1867 do 1879 je bil profesor verouka in slovenščine na gimnaziji v Kranju. Le malo njegovih učencev iz Kranja, ki so se odlikovali v raznih službah, je še živih; med njimi je ljubljanski stolni kanonik Ivan Sušnik. Od 1. 1879 do 1904 je poučeval verouka in slovenščino na ljubljanski gimnaziji. Obenem je bil vodja dijaškega vzgojnega zavoda Alojzjevišča. To so bila pač posebno blagoslovljena leta njegovega življenja. Zlasti srečni se smejo imenovati dijaki, ki so bili pod Tomo Zupanovim vodstvom gojeni v Alojzjevišču. S svojimi prefekti zlasti dr. Svetinom in dr. Perinetom, je skrbel Tomo Zupan za njih vsestransko popolno versko in narodno vzgojo. Sad nje-

govega dela se je pokazal med drugim v tem,

da je bilo dve tretjini alojznikov odličenj-

kov na gimnaziji in da so bili alojzniki v veli-

kom spoštovanju pri drugih dijakih in profesorjih. Doma so imeli poseben tečaj za staroslo-

venščino. Facer je učil glasbe, naš moj-

ster igranja Boršnik je o raznih prilikah pri-

hajal v zavod poučevat dramatiko. Zlasti so pa

bile „Domačih vaj“, list, ki so ga pisovali aloj-

zniki, prava šola literarnega dela. Koliko ne-

precenljivega dela je posvetil Tomo Zupan raz-

voju in napredku „Domačih vaj“. Mnogo slavnih

imen v našem slovstvu najdemo že v „Domačih vajah“, med njimi so n. pr. naši znanstveniki u-

niverzitetni profesorji dr. Aleš Ušenčnik, dr.

Franc Ušenčnik, prelat dr. Grivec, Viktor Ste-

ška, dr. Gregorij Pečnik i. dr. pesnik in pisate-

lji F. S. Finžgar, Anton Medved, dr. Matija Pre-

lesnik, mstgr. dr. J. Debevec, dr. Mihail Opeka,

Anton Hribar itd. Seveda z naštevanjem teh

imén še nikakor ni izčrpán pomen Tomo Zupa-

novega delovanja v Alojzjevišču. Saj je bila med

njegovimi gojenji lepa vrsta vzornih duhovni-

kov, ki so in še delujejo v našem katoliškem

dah spominjal pokojnikovih zaslug. Kakor je bilo celo njegovo življenje posvečeno plemeniti ljubezni do slovenske domovine, tako se je celo ob snarti spomnil tistih najbolj bednih, ki lepotu naše domovine ne morejo gledati in jim zapustil svoj grad. V imenu srednješolcev je govoril osmošolec Tribušon, na kar je deputacija osmošolec položila na krsto venec, postalna pa je molče počastila blagopokojnika. Nato je avto odpeljal proti Ljubljani. Naslednji dan je bila v gimnaziji kapeli maša za dnevi pokoj umrelga. G. Tomo Zupan, ki je bil vse svoje življenje odličen in neoporen duhovnik, izrazita in idealna osebnost ter mož nadvse lepih in plemenitih oblik obnašanja do vsakogar, nato uživa pri Bogu večni mir in zasluzeno platio!

Na kongres Kristusa Krája v Poznanj!

V. kongres Kristusa Krája bo letos od 25. do 29. junija v Poznanju, kjer je sedež primasa Poljske kardinala Hlonda. Nudi se lepa prilika, da obiščemo Poljsko, se poklonimo kardinalu Hlondi in prisostvujemo kongresu, kateri je dobil poseben sijaj in pomen vsled tega, ker zboruje v bližini brezbožne Rusije.

Izletniki odpotujejo iz Ljubljane 24. junija po poldan. Naslednji dan pridejo v Krakov zjutraj, kjer imajo v hotelu celodnevno oskrbo in si ogledajo kraljeve grobove, na Wawelu in druge zanimivosti. Popoldan je izlet v svetovno znano Velikočko, kjer so največji rudniki soli, v katerih se nahajajo krasne dvorane, cerkve in oltarji vse izklesano iz soli. Drugi dan 26. junija zjutraj se odpelje izletniki v Čenstohovo, največje slovensko božjo pot, ki se s ponosom imenuje slovenski Lurd. Saj to božjo pot obišče vsako leto do 1 milijon romarjev. Popoldan se odpeljejo proti Poznanju, kamor pridejo zvečer ob 9. uri. Tu imajo hrano in stanovanje v dobrih hotelih. 27. junija prisostvujejo dopoldanskim kongresnim svečanostim, popoldan pa napravijo izlet v Gniezno, kjer običajno znamenito katedralo, zvečer se vrnejo v nazaj v Poznanj, kjer ostanejo obe naslednja dneva. Pri zaključni slovesnosti v procesiji naj bi izletniki sodelovali v narodnih nošah. Zvečer se odpeljejo v Varšavo, katero si naslednji dan ogledajo, nakar se vrnejo 1. julija popoldan v Ljubljano.

Vsi stroški t. j. vožnja III. razred brzovlaka od Maribora do Poznanja in nazaj do Maribora, hotelska hrana in stanovanje, izleti, vstopina in nakupnina skupno 2.460.— Din. Prijava sprejema Prosvetna zveza v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7, in sicer je treba prijaviti zadnji čas do 1. maja. Ob prijavi je treba plačati Din 500. kot prvi obrok, ostala vsota se plača do 1. junija. Slovenci in Slovenke udeležimo se v obilnem številu prireditve, ki je slovenska, katoliška in kulturna in daleko prekaša teatralno pariško razstavo.

„Narodovo“ ogorčenje!

„Slovenski Narod“ z dne 8. t. m. je na prav nekvalificiran način napadel „Gorenjca“, ali kakor on vedno pravi „Škerbec-Sabothjejevo glasilo“ radi našega članka v zadnji številki glede oproštive škofa dr. Srebrniča. Kakor je znano, je Sokol tožil prevzimenega škofa gospoda dr. Srebrniča radi znane okrožnice jugoslovenskih škofov o Sokolu, pa je bil sedaj škof Srebrnič pri prizivnem sodišču oproščen. Da bo do naši čitaljci videli, kako veliko srčno kulturno prodaja „Ata Narod“, naj priobčimo konec njegovega zgražanja, ko piše: „To je tako podlo, infamno, resnici v obraz bijoče zavijanje sodno ugotovljenih dejstev, da poštenemu človeku zastaja kri v žilih vprito tako nebogične zlobe in pokvarjenosti.“ Kakor pa smo drugi dan ugotovili Narodu ni zastala kri v žilih! Tako nekvalificirani napadov v časopisu nismo vajeni, kakor si ga je dovolil s tem „Ata Narod“ na naš list. Cudimo se „Slov. Narodu“, da se tako razburja nad pisavo „Gorenjca“ glede sodne oproštive škofa dr. Srebrniča. Cel teden prej so razni slovenski in drugi listi pisali to, kar je prinesel „Gorenjec“. Mi smo tozadovno poročilo posneli le po drugih listih. Toda „Narod“ nima korajče, da bi tako napadel druge mestne občine iz Kranja, ki se je v lepih bese-

rauo lopnil. „Narod“ piše, da je bil škof dr. Srebrnič oproščen radi tega, ker je nastopilo zastarenje. Mi ne vemo, če to odgovarja resnici. čudno se nam zdi, le da tega ni prej povedal drugim listom. Čudimo se tudi, da nič ne vgorja temu, kar so prinesli drugi listi, da je zastopnik Sokola pod težo dokazov sam umaknil tožbo glede najhujših očitkov. Sam zastopnik Sokola je umaknil tožbo glede očitka, „da Sokol odvraca svoje člane od cerkve, da zavrnje svoje sokolske sestanke redovito s plesom in „Dajanom“ do pozne noči in do zore.“ Vsaj tako smo čitali v drugih listih, a na vse to „Narod“ ne odgovarja, le na „Gorenjca“ se je tako juščalo spravil.

Pri tej priliki bi si dovolili dati staremu Narodu lep nasvet, naj svojo moralno pridigo. ki jo je naslovil na „Gorenjca“, poda svojemu državnemu tovariju Jutru. Ko je bil pred meseci Julij Lapajne radi zastaranja pri prizivnem sodišču oproščen kazni za svoje klevete je „Jutro“ zmagoslavno o tem pisalo, kaker, da se je skazala nedolžnost Julija Lapajneta. Dasi je bila kleveta jasno dokazana, je vendar radi tega, ker ni bila sodba prve instance pravčasno izročena, nastopilo zastarenje in je bil Lapajnet oproščen, pa je „Jutro“ radi tega zagnalo slavospev zmage. Naj torej „Ata Narod“ svoje zgražjanje nad zavijanjem naslovi na svojega kolega, ne pa na nas.

Bivši JNS-arski župan Bohinjc v Trbojah obsojen

Z politične razmere pod režimom JNS v letu 1933 je podala prav značilno sliko dne 9. III. glavna razprava pred malim kazenskim sodiščem, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Brelih. Na dnevnem redu so bile v bistvu občinske volitve, ki jih je bil jenesarski režim izvedel oktober 1933. Pred volitvami so nekateri občini dobile nakazila večjih ali manjših zneskov kot podpora za javna dela. Tako je bilo tudi v občini Trboje. Ko pa je bil pozneje pod sedajočo bansko upravo izvedena revizija občinske uprave, so prišli na sled, da je bil neki izkaz za 2000 Din ponarejen. Za to protizakonito manipulacijo je moral danes odgovarjati bivši župan v Trbojah, posestnik in mlinar, 49-letni Jernej Bohinjc iz Trboj.

Otoženi Jernej Bohinjc je v svojem zagovoru navajal, da mu je 3 dni pred volitvami prinesel 2000 Din Ferdo Zevnik od okrajnega glavarstva v Kranju. Denar mu je izročil na domu in reklo, da je denar namenjen za volitve. Bil je nosilec liste JNS pri volitvah. Vložena je bila tudi protilista. Po volitvah je na okrajnem glavarstvu v Kranju izvedel, da je treba predložiti obračun, to poljubno, ker je samo formalnost in da je nekaj na papirju. Lončar in Sirc iz Kranja sta mu prej pravila, da pride denar. Sedanji predsednik je pripomnil: „Javen denar se ne sme porabiti za strankarske namene!“ Otoženec se je dalje izgovarjal, da mu je okrajni glavar dr. Ogrin naročil napraviti obračun. Zneska 2000 Din ni vpisal med občinske dohodke.

Banski svetnik dr. Fran Ogrin je pojasnil celo zadevo. Dne 15. oktobra 1933, nekaj dni pred volitvami je prejelo načelstvo 20.000 Din za javna dela, ki se naj razdele med občine. Ta znesek je nakazal 7 občinam od 21. Odločno je zavrnjal trditve otoženca, da bi mu bil naročil napraviti koljubjen, formalen izkaz o porabi 2000 Din. Tega ni mogel in smel storiti še kot odgovoren državni uradnik.

Priča Ferdinand Zevnik, gostilničar (otoženec) pristaš v občinski odibornik takratne občine Trboje) je povedala, da mu je denar izročil na okrajnem glavarstvu tajnik. Otoženec je izročil denar doma. Priponil mu je, da je mogoče denar za volitve. Zupan mu je dal 400 Din, rekoč: „Poagitirajte za men!“ Predsednik: „Kdo je vas podpisal na obračunu?“ Priča: „Ni moj podpis. Kdo me je, ne vem.“ Priča Travnik Lovro, ki je bil takrat tajnik in blagajnik priča: „Poagitirajte za men!“ Predsednik: „V preiskavi je bilo zasiščenih že več prič, ki so na izkazu fungirale kot prejmenki podpore za javna dela. Nekateri so zanikali kot bi prejeli kak znesek od župana, drugi pa so to potrdili. Vsi pa so odločno zanikali, da bi

Blagostovitev trupla pokojnega prelata Tomo Zupara v Naklem.

bili njih podpisi na izkazu pristni. Denar je bil razdeljen med županje prijatelje, t. e. v prezposelki. Je prejel 60 Din, to pa zato, ker je igral harmoniko po končanih volečih. Gostilničar Kumurka je prejel 500 Din za 35 l vina in razještvine.

Državni tožilec je razširil obtožbo še na zlo-

čin uradne poneverbe v smislu §-a 319 k. z. Po daljšem posvetovanju je senat Jerneja Bohinjca obsodil po §-u 397 II k. 2. le, da je potrdil lažno listino v svojstvu župana na 1 mesec zapora in v plačilo 500 Din povprečine, pogojno za 2 leti. Oprostil pa ga je od dodatne obtožbe zaradi uradne poneverbe.

Tedenške novice

IZ UREDNIŠTVA.

Cen. gg. dopisnike vladno prosimo, da nam dopise za sledoč številko pošljemo najkasneje do srede 17. t. m., ker izide prihodnja številka radi praznika že v četrtek 18. t. m.

KRANJ

Prosvetni večer. V tork, dne 16. marca ob 8. uri zvečer bo v Ljudskem domu na prosvetnem večeru predaval o jugoslovenskih dobrovoljcih v Rusiji in Dobrudži g. primarij dr. Meršol. Zanimivo predavanje bodo spremljale sklopštice slike.

Vljudno vabljeni.

Mestna občina v Kranju je v počastitev spomina monsig. Tomo Zupana darovala v sklad istega pri družbi sv. Cirila in Metoda 300.—Din za Dom slepih 500.—Din in za gluhoneme 400.—Din.

Ljubljansko „Jutro“ se je že v nekoliko svojih številk bavilo s pretem, ki se je baje vršil zadnjo nedeljo v Kranju na nogometni tekmi. Javnost pričakuje, da se bo S. K. Kranj tudi oglašil in dal točno pojasnilo, kdo je kriv, da je prišlo do takih izgredov. Po našem mnenju je tudi popolnoma upravičena, ker že čast im ugled našega mesta to zahteva.

Zelo malo verskega čuta pač kažejo posamezni ljudje. Mesto, da bi živelj vsaj malo postneši času primerno, moramo biti skoraj vsaki dan priče pisanjanju in veseljačenju, ki mu kakor izgleda, ne bo še kmalu konec.

Tako so se nekateri v nedeljo začudeno spraševali, kakop da se v Narodnem domu pleše. Ne vemo, ali je bila veselica prijavljena, ali je bila plačana taxa za ples, upamo pa, da bodo merodajni ukrenili potrebitno, da se ne žali verski čuti onih, ki se zavedajo svojih verskih dolžnosti.

Ravno tako bi oblasti morale napraviti enkrat konec plesu v znani gostilni, kjer odmeva harmonika skoraj vsak dan. Upamo, da naša prošnja ne bo zamaz.

Umrl je 9 letni Pavel Remic, ki je podlegel operaciji v ljubljanski bolnici. Malega Pavleta so starši prepeljali v Kranj ter so ga v sredo popoldne pokopali ob obilni udeležbi. Žalujemo, da je naša sožalje.

Na zelo čuden način nameravajo nekateri naši someščani v bodoče obračunavati s svojimi političnimi nasprotniki. Da bo to v duhu „spofa“ in znanih udarnih načel bivše Orjune, smo prepričani. Saj so skoro povsod iste osebe! Sedaj namreč pripravljajo s podkupljenimi razgrajači napad na razne funkcionarje društva. Upamo, da se bodo spremetvali, ker jih lahko v nasprotнем zaloti — roka pravice!

Jugoslovanska strok. zveza proslavi, kakor vsako leto, praznik sv. Jožefa, kot delavski praznik. Na praznik sv. Jožefa bo ob 8. uri dop. sv. maša za umrle člane, takoj po sv. maši delavsko zborovanje v dvorani Ljudskega doma. Na zborovanju bo govoril univerz. prof. g. dr. Andrej Gosar in delavka Bergant Marija iz Duplice. Vse kranjsko in okoliško delavstvo se vabi, da se proslave delavskega praznika polnoštevilno udeleži. Odbor.

Poselska zveza v Kranju bo drugi teden pričela s posredovanjem dela za hišno-gospodinjske posle. V ta namen se bodo dobila vsa potrebna pojasnila vsak tork in četrtek od 5. do 6. ure popoldne v pisarni J. S. Z. v Delavskem domu. V izjemnih slučajih se dobijo pojasnila tudi vsak dan, kakor tudi ob vsaki uri. Dekleta, katera bi hotele dobiti pojasnila v tem oziru, se lahko oglašijo vsak čas v pisarni. Ravno tako naprošamo vse kranjske gospe in gospodinje, katere bi iskale dekleta za hišno oskrbo, naj se oglase v pisarni.

Poselska zveza Kranj.

2. redni občni zbor sreskega odbora društva Rdečega križa v Kranju se vrši v ponedeljek dne 22. 3. 1937 ob 18. uri zvečer v posvetovalnici mestne občine v Kranju z običajnim dnevnim redom.

Šoferski izpiti poklicnih šoferjev in samovozačev motornih vozil se bodo vršili v sredo dne 17. marca 1937 ob 8. uri zjutraj pri sreskem načelstvu v Kranju.

Interesenti naj svoje prošnje vložijo pri sreskem načelstvu v Kranju.

Kozjerejski sestanek priredi društvo „Gorenjski rejec malih živali v Kranju“ na četveto nedeljo dne 21. 3. 1937 ob 9. uri dopoldne v društvem prostoru gostilne Lukeš v Kranju, Glavni trg.

Vsi lastniki koz brez razlike, da li so člani ali ne, nadalje zlasti rejci izven Kranja vljudno vabljeni.

Sestanek je važen, nujno potreben in obvezen za vse kozjerece. Odbor.

danes pa da fantje „tolčajo rihtarja“. Drznemo se povabiti dopisnika na prvi fantovski sestanek in videti bo, da se še tudi danes razpravlja o gospodarstvu, moralnemu življenju, o lepem vedenju, o verski vzgoji. Videl bo, kako fantje nastopajo sami v govorih itd. Ako pa pride na sestanek pred napovedano uro, bo pa tudi on lahko dobil par gorkih na svojo zadnjo stran, ako ga bo veselilo. Prepričani smo, da mu bo bolj tečilo to, kot pa tista muzika in ples, ki sanja o njih.

Fantje —

Jugoslovanska strokovna zveza, odsek Senčur uprizori v nedeljo 14. marca 1937. ob 5. uri pop. narodno igro „Mariška“ v dvorani Senčurskega doma. Prijatelji delavstva in delavci iz Senčurja in okolice vljudno vabljeni. Čisti dobiček je namenjen brezposelnim.

MAVCICE

Fantovski odsek prosvetnega društva priredi skupno z dekliskim krožkom in pevskim zborom na fantovski praznik Sv. Jožefa 19. marca ob 5. uri popoldne v društvem domu telovadno akademijo.

Pridite, da vidite uspeh našega dela!

Bog živi!

ŠKOFJA LOKA

G. Ziherl Matevž — eno leto župan. Eno leto, kratka doba! Vendar pa je doba zadnjega leta za nas Ločane silno važna. Ko je Banska uprava razrešila prejšnji odbor, „izvoljen“ 15. V. 1935. in ko je pred letom dni prevzel skrb za našo občino Ziherl Matevž, pač ni nihče mislil, de se bo v tako kratkem času storilo za našo občino. Ljudje so bili pač navajeni, da uprava, oziroma župan, izvršuje le redne posle in rešuje le tekoče zadeve, pa še tiste tako mimo grede. Naš „Matevž“ pa se je dela lotil takoj na pravem koncu. Vedel je, da ni glavna in prva dolžnost župana, da podpiše kak akt, ampak da je skrb županova tudi ta, da ljudstvo v občini ne strada in da mu s primernimi deli da zaslužka in s tem možnost življenjskega obstanka. Treba je skrbeti za pametno občinsko gospodarstvo, ki jo po 6 leinem JNS upravi prislo na rob propada. Treba je skrbeti še za tisoč drugih reči. Za vse to prejšnje uprave JNS niso imeli smisla. Vse se je razvijalo brez vsakega smotra. Če pogledamo danes malo po Škofji Loka in jo primerjamo z Loko pred letom dni, bomo takoj videli, da občino vodi pametna in previdna roka, ki ji je zlasti pri srcu, da privabi tujce. Z olajšavo mestnih ulic, z raznimi cestnimi deli, z regulacijo Sore itd. je bilo tudi precej olajšano bedno stanje mestnih brezposelnih, ki jih JNS režim ni drugače poznal, kakor takrat, ko jih je gonil z bajonetom na volišče. Po volitvah pa so zopet lahko zasadili zobe v kamen mesto v kruh. Zato je bilo zlasti med brezposelnimi veliko veselje, ko so pred letom, t. j. 5. III. 1936 zvedeli, da je prevzel

Voljeno blago za plašče kostime in obleke, svila, krepi, Crêpe dé Chine, volneni in bombažasti deleni v največji izbiri nudi
Ivan Savnik, Kranj

SMARTIN PRI KRANJU

Sestanek. V nedeljo 14. t. m. se vrši ob 10. uri v Smartinskem domu skupni sestanek fantovskega in dekliskega odseka Prosv. društva. Fantje in dekleta, ki imajo veselje do telovadbe, kakor tudi kolesarji in konjeniki vabljeni.

Prosvetno društvo ponovi v nedeljo 14. t. ob 5. uri popoldne igro „Naša kri“. Vstopnina občajna.

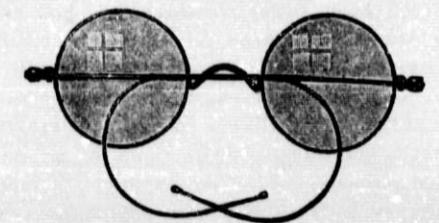
STRAZIŠCE

Nad prireditvijo telovadne akademije Prosvetnega društva, so se nekateri zelo spotaknuli češ da se telovadni nastop sploh dovoli Prosvetnemu društvu. Mi pa jim povemo, da so minili časi, ko je bila telovadba samo privilegij nekaterih in da je doba, ko so liberalni „mogotci“ pri nas in po vsej Sloveniji s silo zapirali v pečatili vrata prosvetnih domov, že davno za nami. Kajne, želite, da bi se zoper vrnila? Pa ne morda radi hude konkurence, ki vas davi?

SENCUR

V drugi številki lista „Mladina“ je tudi dopis iz Šenčurja. V tem dopisu jedikuje nekdo nad slabimi časi. Pravi, da so sedaj sivi dnevi v Šenčurju. Mi pa pravimo, če so kedaj bili sivi dnevi so bili leta 1932., ko so preganjali po ječah nedolžne ljudi. Nadalje pravi: da se na licih Šenčurskega kmeta odraža en sam gigantski napor za samoodržanjem. Nekaj tužno trepetega je v teh licih, kot v onem, ki stopa za krsto svoje umrle matere. No pa potrdimo, da jih je en par takih, samo v naših vrstah ne.

Potem se obrgne tudi ob fantovske sestanke v Šenčurju, češ, da se je nekoč na sestankih razpravljalo o gospodarskih in drugih zadevah.

Točne ure, poročne prstane, zlatnina, srebrnina, očala, jedilno orodje, nalivna peresa, krasna zalogra kristal stekla. Vsa popravila urarska, zlatarska, optična, nalivnih peres itd se strokovno pod jamstvom v naši preurejeni prvi delavnici na Gorenjskem točno in solidno izvrše.
Kupujem vse stare predmete.

B. Rangus

zlatar in sodni cenilec v KRANJU

Velikonočna darila

Škerbec Matija:

Šenčurski dogodki

(Dalje)

Ti morajo biti uničeni!

Ko je ob našem procesu neki priči, ki je naštopala proti nam, očital nekdo, kako je mogla tako očividno krivo pričati, je dotična oseba odgovorila: „To je vseeno, ti morajo biti uničeni!“

To je bila vodilna misel onih, ki so inscenirali in ustvarjali takozvani šenčurski proces. Vse uničiti: kulturno, gospodarsko, živiljenjsko, kar koli se količaj upira nasilju in krivicu. Po slovenski domovini je zadivila vihra političnega preganjanja, kakršnega slovenski narod še ni nikdar doživel. Tudi evropska politična zgodovina beleži malo takega strankarskega preganjanja, kar smo ga doživeli Slovenci v letih 1932., 1933. in 1934. Človeku se zdi, kakor da je bila gonilna sila vseh teh preganjanj že nekak sadizem, ki uživa nad trpljenjem sočloveka.

Po šenčurskih dogodkih je tedanji režim predvsem razpustil vsa katoliška prosvetna društva. V Kranju je bilo razpuščeno Prosvetno društvo z motivacijo, da je njegov predsednik župnik Škerbec in ker so se nekateri člani udeležili demonstracij. Ker sem bil istočasno tudi podpredsednik Rdečega križa v Kranju, sem odložil to mesto s pripombo, da se bojim, da bi bil razpuščen tudi Rdeči križ v Kranju, ki ima takega podpredsednika, radi katerega je bilo treba razpustiti Prosvetno društvo. Faktično so razpustili tudi organizacijo Rdečega križa v Šenčurju. V Kranju so godbi na pihala pobrali instrumente in jih za-

plenili, dasi so bili faktično moja osebna lastnina. Mnogo drušvenega inventarja so nam takrat po končali. Zaprli so nam društveno knjižnico in nam s tem napravili velikansko škodo, ker se je porazgubilo radi tega polno dragocenih knjig. Po načelu, da je treba vse uničiti, se niso smeli kupovati plemenski pujski pri „separatističnih elementih“, po tem načelu se je uničila lepo organizirana živinorejska selekcija zadruge za Gorenjsko, radi te morale se niso smeli nagraditi in licencirati biki „klerikalnih“ gospodarjev, radi tega se ni smelo vršiti nobeno poučno predavanje v naših drušvenih dvoranah, po tem načelu je bil vsakdo kaznovan z najmanj 300 Din globe, če je zaklical „Živijo dr. Korošec“. Cele knjige takih šikan bi lahko mogel popisati, ko bi hotel navesti vse, kar so takrat morali prestati „punktasi“, kakor so z umetnim zgražanjem imenovali pristaše dr. Korošca.

Po načelu, da mora biti vse uničeno, kar se količaj ustavlja, so bili preganjani posebno uradniki, profesorji in učitelji, ki so hoteli ostati še značajni možje. Ko bi hotel popisati vse, kaj so morali takrat prestati državni uradniki, profesorji in učitelji, v vsej Sloveniji, bi to vse bilo tudi za lepo in debelo knjigo. Koliko trpljenja, koliko žalitev so morali takrat preboleli najboljši državni uradniki. V Tržiču je bil prestavljen upravnik pošte, ker ni hotel kršiti uradne pisemske tajnosti, ker je vršil službo vostenno in pošteno. Od kolegov uradnikov in učiteljev so se po naročilu političnih mogotcev sestavljal seznami uradnikov, učiteljev in profesorjev, kjer so se lažljivo označevali najboljši državni uradniki kot „separatistični in protidržavni elementi“.

Tak klasičen seznam je prišel v roke že takrat iz Tržiča, kjer ga je sestavil tedanji ravnatelj mestne šole Albin Lajovic po naročilu tedanega poslanca Ivana Lončarja.

Po tem načelu, da morajo biti vsi „punktasi“ uničeni, so vrgli na cesto iz kranjske gimnazije štiri najboljše profesorje in sicer Ambrožič Franca, dr. Ambrožiča Franca, Niko Kureta in Bernika. Razen Franca Ambrožiča se noben izmed teh ni nikdar pečal kaj s politiko. Vsi so bili najbolje kvalificirani, vestni profesorji, neoporečni v svojem delu, pa so morali na cesto.

Najhujše so morda zadeli prof. Franca Ambrožiča.

Že 6. XI. 1931 (dva dni pred volitvami, kar je nasprotno volilnemu zakonu, ki pravi, da se ne sme štirinajst dni pred volitvami nihče premeščati) je bil prestavljen iz Kočevja v Kranj. Ko je prišlo obvestilo o njegovi premestitvi v Kranj, je prišel v konferenčno sobo neki gospod in dejal: „Prof. Ambrožič je prestavljen k nam iz Kočevja. Če bo zopet tak, kot je bil, ko je bil prvič tukaj, bo kmalu zletel v Bitolj.“

11. VII. 1932 je bil Ambrožič brzjavno upokojen. Imel je deset let in deset mesecev službe. Ves čas ni imel nobenega dopusta in bil je odlično ocenjen. Proti upokojitvi je vložil tožbo na državni svet, ki je razsodil, da je bil protipostavno upokojen.

Kmet domu v Vrmašah zgodovinsko igro iz druge švedsko-poljske vojne „Vislavina odpoved“. Ker bo igra prvič igrana na Gorenjskem, zato jo pojetite v obilnem številu. Pred igro tudi nastopi novi pred dvema mesečema ustavljeni pevski zbor Vrmaše-Sv. Duš. Poje mešani zbor, Dolinarjev venček narodnih pesmi. Nato zapoe moški zbor. Petje in igro vodi g. Karlo Babnik.

PREDDVOR

Prosveno društvo v Preddvoru uprizori sodelovanjem pevskega zobra na dan sv. Jožefa 19. in na cvetno nedeljo 21. marca, obakrat točno ob pol 4. uri popoldne, zgodovinsko drama v 5. dejanju „V znamenu križa“. Dejanje te igre, v kateri nastopi do 50 oseb v slikovitih rimskih oblekah se odigrava za časa prega-njanja kristjanov, ko je vladal v Rimu cesar Nerон.

Vabimo vse bližnje in dalnje prijatelje našega odra, da si ogledajo to krasno igro. Vstopnice se dobe v predprodaji v Ljudskem domu.

Smrt kosi. V Preddvoru so pokopali 13 letno Ložijo Rehbergar. Imela je prav lep pogreb, katerega se je udeležila vsa šolska mladina z zastavo.

Na Zg. Beli je umrl 74 letni Jakob Ribnikar p. d. Bohinc.

V Tupaličah pa je šla po večno plačilo bivša potovka Marija Dovič stara 76 let. N. v. m. p.

Peter Rešetar rešetari

Koliko stane državni proračun? Navadno je tako, da vsaj proračun nič ne stane. Pri nas pa vse plačamo, še proračun. Treba je zvišati vsem poslancem po 50 Din na dan.

Zaposlitve Mravljetja. Mravlje je sedaj poslanec. Pa ne bo več. V parlamentu se je izučil za posebnega glasbenika. Ko ne bo več poslanec, ga bo nastavila mestna občina ljubljanska, da se bo dajal znamenja, če bo kje požar. Upam, da se bo slišalo po vsej Ljubljani.

Prekorček je izgubil vero! Prekorček je rekpel v skupščini, da je izgubil vero v Srbe. Ce jo je kdo našel, prosim naj jo prinese, da bom videl, kako je izgledala!

Blum ima pavzo! Francoski ministrski predsednik, vodja ljudske fronte socialistov in komunistov, je rekpel, da mora narediti v gospodarstvu pavzo, ker mu je zmanjkalo denarja. Kdor je pevec, ve, da je pavza tedaj, ko pevec ne poje. Ta čas se pa francoski narod pripravlja, da bo tega pevca in njegov zbor izživilgal.

S smučkami na jug. Letošnjo zimo smo moralni Slovenci s smučkami v južne kraje, ker pri nas ni snega, dol pa je. Mislim, da nima prav tisti, ki dolži centralizem, da je to napravil, ko je videl, da zimski šport nekaj nese našim kraju.

Najbolj smešen dogodek preteklega tedna. V Belgradu se dajejo med seboj gospodje poslanci. In tako se je oglašil pretekli teden tudi g. Ivan Mohorič, gospodarski strokovnjak JNSarski, pa je debatiral s Slovencem dr. Skerlom. Srbi so se žudili, ko so obadvia slišali govoriti v svojem jeziku. Seveda so se tudi smejali, da se Slovenci med seboj v srbsčini prepričajo!

Zrte za jedinstvo. Rafajlovič je rekpel v parlamentu, da so Srbi žrtvovali za jedinstvo ime in zastavo, zato morajo to dobiti nazaj. Slovenci bi potem takem poleg imena in zastave dobili še marsikaj drugega nazaj!

Nemci zahtevajo nazaj reparacije. Nas Slovencev ta zahteva prav nič ne zanima.

Abesinske rože. Italijanski gospodarji v Abesinijski so mislili, da jim mečejo Abesinci rože na pot, pa so bile take, da so eksplodirale. Cudno nevarne rože!

Za mir se in treba bat! Anglija je dala te dni 95 milijard dinarjev za orožje, da brani mir, enako druge države! Zaščita je torej tu, samo kadar pride likvidacija, tedaj bo misicer!

Iz samega sebe bi rad izstopil. O dr. Kramerju, ki je vodja JNS v Sloveniji, pišejo nekateri časopisi, da bi rad izstopil iz JNS. Jas sem sicer nekoc bral staroslovensko knjigo, da je neka ženska eno venspuščeno živiljenje peljala, potem pa je vsebe šla. Da bi pa kdo iz sebe šel, še nisem slišal. Res je kdo včasih jezen na JNS-are, da bi iz kože skočil, pa se mu tudi to še ni posrečilo. Pa če bi tudi sedaj Kramer stopil iz samega sebe, bi še vendar ostal, kar je bil dosedaj. Zato gre lahko zavolje mene v sebe ali iz sebe.

(Slov. Gospodar.)

Kmetijstvo

Kako se izplača oskrbovanje in škopljene sadnega dreva koncem zime, spomladi iz poleti?

Močno se širi propaganda javnih činiteljev strokovnih organizacij, zastopnikov tovarn in trgovcev glede **uporabe raznih škoprov**, arborina, losola in raznih drugih imenovanih in neimenovanih škopilnih preparatov.

Brez dvoma je škopljene v strokovnem pogledu dobro in priporočljivo; vprašanje je sa-

mo, v koliko je uporaba raznih škoprov v gospodarskem (ekonomskem) oziru v vsakem posameznem primeru umestna. Vpoštevati je namreč, da škopljene starega srednjevisokega drevesa z arborinom stane približno 20 do 30 Din. In kaj dosežemo predvsem z uporabo raznih drevesnih karbolinejev (dendrine, arborina itd.)? Zatremo v splošnem le manj nevarne škopljive, kakor so kaperji, listne uši in meščkarji.

Za preprečevanje največje škode na sadju vsled krastavosti in črvivosti je vendar uspešno le pomladansko oz. poletno trikratno škopljene z bakrenoapneno ali žveploapneno brozgo: prvič, ko začne drevje brsteti, drugič takoj, ko odvete in tretjih 3 do 4 tedne pozneje. Ob drugem in tretjem škopljaju moramo dodati škopivo še arzenikovega strupa. Gostota mešanice škopiva z vodo je označena v vseh razpisih, strokovnih listih in vam to pove tudi vsak strokovnjak, absolvent kmetijske šole ali učitelj.

Vsled navedenih stroškov zimskega škopljaja, katero se vrši najučinkovitejše še predno se popije napne, so na Stajerskem že maršikje oskrbovanje in škopljene sadnega dreveja z asphem uredili tako, da zimsko škopljene izvršijo le v večletnih presledkih (če k temu prisilijo gotovi škopljivci), uporabljajo tu in tam tudi žveploapneno brozgo (načelo arborinal), katero si ob primerni previdnosti pri delu lahko skuhamo sami, da zimsko zatiranje drevesnih škopljivcev izvršimo predvsem samo s temeljitim snaženjem in čiščenjem dreveja, seziganjem vseh odpadkov, skorje, raznih gnez, suhih vej itd. Redno vendar izvajajo v sadjarskih krajih Stajerske z žlahtnim namiznim sadjem oporej omenjeno pomladansko in poletno škopljene proti škopljivcem, kateri kvarijo močno kakovost sadja vsled krastavosti in črvivosti. Na Gorenjskem je seveda vprašanje, kje povsod uspeva tako kakovostno sadje, da to poplača polno zimsko, pomladansko in poletno škopljene, katero bi bilo v vsej predpisani množini izvršeno precej draga.

Pripomnili bi tudi k temu, da ob preveliki vremeni za škopljene čestotrat pozabimo, da je prvi pogoj za dosegno uspešnih in obilnih predelkov v sadnem vrtu: zadostno gnjenje in sajenju primernih vrst v zadostni razdalji posameznih dreves, tako da lahko sonce, zrak in preiprh v polni moči deluje v krošnji drevesa ter naravnost tudi veča pridelek.

Marsikom tudi ni znalo, da so osnovne sestavine večine, več ali manj dragih pomladanskih in poletnih insekticidov in fungicidov (kako lepo znanstveno imenujemo vsa škopilna sredstva!) apno, žveplo in modra galica. Vpoštevaje to okolnost so v Gornji Savinjski dolini in v celjski okolici prasišli sadno dreveje v zadnjih letih spričo pomanjkanja denarja za druga dražja sredstva, samo z apnenim prahom, kateremu so tu in tam dodali tudi nekaj žvepla. V ta namen je izumil Ocepek Alojz iz Smartna ob Paki poseben prašilni aparat (glej „Sadjar in Vrtnar“ Štev. 10 iz l. 1955!), katerega pa vsled pomanjkanja sredstev in vsled visoke cene žal ne more razmnoževati.

Na lastne oči sem ugotovil veliko razliko med pršenjem in nepršenjem drevejem. Prvo je bilo kakor pomlajeno, drugo pa starikasto in polno mah. Ocepek mi je tudi zatrjeval, da z dodatkom žvepla zatira še krastavost. V Vojniku pri Celju so predlanskim poškropili najprej dreveje z vodo in ga potem prašili z apnom. Apno nenaravno učinkuje dvojno: najprej v vejah oz. v krošnji z zatiranjem nekaterih škopljivcev, potem pa ko se izpere z vej in listov, v zemlji kot gnojilo. Najboljši dokaz v tem pogledu so naši obcestni nasadi, ki dajejo večinoma bolj obilne pridelke kakor drugi sadovnjaki.

Kakor že omenjeno, čudežev od uporabe raznih škoprov ne smemo pričakovati, kakor ne smemo pričakovati čudežne odebilitve pri živini z uporabo raznih dragih novih tečnih krmil, predvsem redilnih praškov (Mastina itd.), vendar toplo priporočam posebno pomladansko in poletno škopljene, ako nam to z ozirom na dane prilike drevje gospodarsko poplača.

Uspeli tega škopljene pa je odvisen tudi:

1. od vremena ob škopljenu.

2. od pravilnega škopljena.

Škopljene med dejem ali tik pred dejem, kakor tudi ob močnem vetrnu, ni uspešno. Ob škopljenu naj bo vreme lepo, mirno. Škopilnica mora tudi tako delovati, da se vsa rastlina s škopivom zgrne v meglico, da škopivo pade po obeh straneh listov in pozneje tudi po plodovih.

Wernig.

Objava

Ob priliki pogrela dekllica na Gorenji Savi, so se začele razširjati neresnične govorice, da je kriv njene smrti nesrečen slučaj, kar pa ni res in je zdravniško komisijo dognano, da je umrla dekllica naravno smrtni. Proti vsakemu, kdor bo govoril in razširjal neresnične izmišljene vesti, bom odločno sodniško nastopal.

N. H.

Gorenja Sava.

MALI GLAS

Za vsako besedo v malih glasih se plača 0,50 D. Najmanjši znesek je 6 Din.

Otomane, divane, modroce in vsa v to stroku spadajoča dela vam nudi najceneje ter se priporoča Viktor Tonejc tapetnik, v hiši g. Kocheka.

Važno! Modroce, otomane, spalne divane i. t. d. izdeluje solidno in po nizki ceni **BERNARD MAKSS, tapetnik, Na skali 5** (v hiši g. Šipica).

Vina najboljša in naravnost od vinogradnikov dobavljena dobite v Zadružni zalogi vin — Ovsenik Janez, Predoslje.

Večjo množino sadnega dreveja: jabolka, hruške, češnje iz sadnega zobra so ugodno naprodaj. Cene zmerne. Hafner Kocijan, Dorfarje 8, Škofja Loka.

Provizijski zastopnik dobi lep postranski zasluzek pri „Ugodnost“, trgovina s starimi predmeti, Kranj, Kocbekova hiša.

Službo dobi takoj dekle nad 15 let, k otroku, ki zna kuhati in gospodiniti.

Posetnik z vodno močjo se išče k dobro uspevajočemu podjetju. Ponudbe upravi pod „Poštenje“.

Oddam 2 sobno stanovanje z vrom, Marija Hlebec, Stražišče 305.

V bližini Kranja je naprodaj nov, s eglem krit pod, velik 6x5,5 in poleg šupa 5 m, vse pod isto streho. Poizve se v upravi ilsta.

Cviček

pravi dolenski, dobite pri Centralni vinari v Ljubljani, Frankopanska ulica 11.

Plašče, kostime ima stalno na zalogi konfekcija

Justina Jakofčič

ter se priporoča za obilen obisk.

Alešovec

in sicer:

Beli	1 kg	Din 3—
Polbeli	" "	2,75
Planinski	" "	2,75
Koruzni	" "	2,75

Žemlje proti naročilu po 25 para komad.

Peče se tudi tuji kruh in sicer dopoldne ob 7., 8., 9., 10., 11. in 12. ur, popoldne ob 1., 2., 3., 4. in 5. ur.

Pečemo tudi pogače, potice, kekse, itd. Se priporoča z vsem spoštovanjem za obilen obisk.

Peter Alešovec

Hranilnica in posojilnica v Kranju

(Ljudski dom) r. z. z. z.

Sprejema hranilne vloge in tudi vloge na tekoči račun. — Hranilne vloge se lahko vplačujejo tudi potom poštnje hranilnice in so vlagateljem tozadnevne položnice na razpolago.

Nove hranilne vloge se obrestujejo po dogovoru in se izplačujejo vsak čas brez napovedi.

Hranilne vloge se obrestujejo najugodnejše.

Zahvala

Za vse izraze sočutja in sožalja, sprejetega ob nenadomestljivi izgubi našega nad vse ljubljenega

Pavelčka

se vsem najiskrenejše zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni č. duhovščini, č. g. katehetu Žužku za naklonjenost, tolažbo in poslovni govor, nadalje gg. učiteljem, posebno g. učitelju Klavori kot razredniku, g. učitelju Žavrsniku skupno s pevci, njegovemu součencu za ganljive besede, ki jih je izrekel v imenu razreda, ostali šolski mladini, Marijemu vrtcu, zastopnikom gasilske čete s predsednikom g. Rice Mayerjem na čelu, vsem darovalcem cvetja, vsem onim, ki so na karkršenkoli način sočustvovali z nami in nam pomagali v teh težkih urah, ter končno vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste v tako lepem številu spremili našega nad vse ljubljenega sinčka na zadnji poti. — Vsem Bog plačaj!

KRANJ, dne 11. marca 1937.

Zalujoča rodbina Remic.